

Ruže v interiéri

J. Kuba: Roses in Interior. Život. Prostr., Vol. 38, No. 1, 44 – 45, 2004.

The rose comes along with man and man grew, cultivated and used the rose actually since the Middle Ages already. The rich history of roses as a taxon is mostly treated in literature and used in practice. Roses found their application not only in exterior but also in interior in various forms and ways of use. We call the rose also the queen of flowers, and therefore it is mostly used in solo presentations as well as in bunches and decorations of interiors for festive occasions. Combination of roses with other flower species is very hard and there are used mainly the blue and differently flowering taxonomic groups for this purpose. The rose accompanied man since his birth until the end of his life and it is an inseparable part of the decorations in interiors of his residential or ceremonial surroundings.

Človek povýšil ružu na kvetinu bohov, stala sa symbolom krásy a života, ale aj krátkosti a pomínutelnosti. Určiť presne, kedy sa objavila na Zemi, je pomerne ťažké, isté náznaky smerujú až do treťohôr. Nájdené skameneliny rastlín z tohto obdobia sú podobné ružiam (napr. v bridlici z bane Messel pri meste Darmstadt,

ktorá má viac ako 30 miliónov rokov). S ružou sa stretávame v náleziskách hrobov indoeurópskeho kmeňa Čudov z oblasti Altaja (4 000 – 6 000 pred n. l.). Veľký význam mala v takmer všetkých dávných kultúrach, či už to bolo v Mezopotámii, Perzii, Egypte alebo Ríme. Ruže jednoznačne patria medzi najstaršie kultúrne rastliny, sprevádzajú človeka po tisícročia jeho existencie. Pestoval ich nielen pre krásu, farbu, vôňu, či symboliku, ale aj pre úžitok. V dávných kultúrach sa pestovali v obrovských množstvách. Prepych rímskej ríše sprevádzalo aj používanie ruží, vystielali nimi lôžka i celé obývacie priestory. Na honosných oslavách sa doslova kúpali v ružiach. Cisár Nero zaplatil za náklad ružových lupenôv dovezených loďou približne tonu zlata. Cena ružového oleja v tých časoch bola šesťkrát vyššia než cena zlata.

Ruža sa spomína aj v koráne, svätej kniha moslimov. Pravlasťou mnohých foriem ruží, ktoré neskôr vyšľachtením získali opakované kvitnutie – remontantnosť, je Čína.

Slovanské národy nepestovali taký intenzívny kult ruže ako spomínané orientálne a antické kultúry. Ruža sa vyskytuje v ľudových piesňach, básňach a výšivkách, je tiež vďačným motívom ľudových remeselných výrobkov z hliny, dreva, kovu a kameňa. Často sa objavuje v heraldike – v erboch i názvoch miest.

V kresťanstve sa stala ruža symbolom utrpenia prvých mučeníkov a od raného stredoveku našiel tento motív uplatnenie aj v chrámovej architektúre. Na dra-

hých ružencoch sa desiatky označovali ružami vyrezávanými z dreva, slonoviny alebo vzácnych kameňov.

V bohatej „ružovej“ histórii je zaujímavý osud ružového semenáča 3-35-40 od francúzskeho šľachtiteľa Francisa Meillanda. Tento semenáč bol vyšľachtený pred 2. svetovou vojnou a jeho osud ovplyvnila nacistická okupácia Francúzska. Vo všetkých okupovaných krajinách ružové polia museli ustúpiť úžitkovým rastlinám, aj Meilland musel spáliť desiatky tisíc ruží. Nádejný semenáč ale odoslal do Turecka a r. 1939 sa dostal až do USA. Celých šesť rokov šľachtiteľ nevedel nič o jeho osude. Až po skončení vojny sa dozvedel, že jeho semenáč získal najlepšie hodnotenie v USA a pri príležitosti výstavy pacifickej spoločnosti ružiarov v Pasadene v Kalifornii (29. 4. 1945) dostal pomenovanie *Peace'* – Mier.

Široké možnosti použitia a nezastupiteľné miesto majú ruže tak v exteriéri, ako aj v interiéri. Ruže môžu krášiť interiéry ako črepníkové rastliny, ako rezané kvetiny vo vázach alebo ako súčasť aranžmánov. Podobne ich možno použiť v sušenej forme, veľmi vďačné a pôsobivé sú aj plody ruží – šípky.

Na výzdobu interiérov črepníkovými ružami sa používajú prevažne miniatúrne odrody dopestované z odrezkov, napr.: *„Lady Anna‘*, *„Rosina‘*, *„Fresh Pink‘*. Z ostatných skupín sa používajú nízke kultivary rastúce pomerne košato, napr.: *„Muttertag‘*, *„Carol‘*, *„Vatertag‘* a pod. Najvhodnejším podpníkom pre ruže pestované v črepníkoch je ruža mnohokvetá *Rosa multiflora*. Nádobu, ktoré sa používajú na pestovanie ruží by mali byť hlboké minimálne 140 mm. Rastliny v črepníkoch sa však zvyčajne nedožijú dlhého veku. Akonáhle začínajú strácať na kvalite, treba ich presadiť do voľnej pôdy, kde sa obyčajne zotavia.

V interiéri sa častejšie používajú rezané kvety ruže. Vo váze je rovnako pôsobivý jeden samostatný kvet, ako aj kytica. Dôležitý je výber vhodnej nádoby. Váza nesmie na seba pútať pozornosť, musí dať vyniknúť ružiam. Proporcionálne musí byť vyvážená k použitému druhu ruží. Najideálnejšie sú vázy z hladkého číreho skla alebo hladké keramické nádoby jasných farieb, prípadne s jemným štruktúrnym povrchom. Tvarové a farebné zladenie kytice sa prispôbuje konkrétnym podmienkam. V kvetinových väzbách vyniknú v rôznych nádobách, košíkoch, miskách a pod. Možno ich kombinovať s rastlinami s hrubšími kožovitými listami, ako je napr. brečtan a jeho kultivary, aukuba a pod. Dobrým tvarovacím doplnkom sú napr. konáriky vrby Matsudovej, liesky obyčajnej, gledície a pod.

V sušenej forme majú ruže obrovskú škálu využitia, od čistej formy až po pestré kombinácie s inými rastlinami a ďalšími prírodnými materiálmi – drevom, kameňom, spolu s textíliami a pod. Na dotvorenie atmosféry sa veľmi dobre uplatnia aj ružové lupene, či

už ako súčasť aranžmánov, ozdobných parapetov alebo slávnostne prestretých tabulí.

Ruža zaujíma významné miesto v živote človeka vďaka jej všestrannosti, dlhému obdobiu kvitnutia počas celej vegetácie, nenáročnosti, využitiu v poľnohospodárstve, voňavkárstve, farmaceutickom priemysle a pod. Ruža je krásna ako solitér a vhodne doplná a oživuje drobnú architektúru, stavebné prvky z dreva, kameňa či kovu v záhradnej architektúre. Právom jej teda patrí titul *kráľovná kvetín*.

Literatúra

- Austin, D.: *Alten Rosen und Englische Rosen*. DuMont Buchverlag Köln, 1997, 224 pp.
- Beales, P., Cairns, T., Duncan, W., Fagan, G., Grant, W., Grapes, K., Harkness, P., Hughes, K., Mattock, J., Ruston, D.: *Rosen*. Enzyklopädie. Die wichtigsten Wildrosen und über 4000 Gartenrosen. Random House Australia, 1998, 704 pp.
- Havlů, J., Jaša, B., Klimeš, J.: *Ruža kráľovná kvetín*. Príroda Bratislava, 1997, 284 s.
- Lord, T.: *Gärten voller Rosen*. Christian Verlag München, 2000, 192 pp.

Ing. Juraj Kuba, Arboretum Mlyňany SAV, Vieska nad Žitavou 178, 951 52 Slepčany
arboretum_mlynany@nexta.sk